

Ar ūkio subjektai, besiverčiantys ūkine komercine veikla, turi teisę reikalauti fizinio asmens pateikti savo asmens kodą, kai šis gražina (keičia) ūkio subjektui iš pastarojo nupirktą prekę ir nori atgauti sumokėtus pinigus?

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – Inspekcija) pastaruoju metu sulaukia nemažai klausimų iš fizinių asmenų, gražinančių (keičiančių) prekes ir norinčių atgauti sumokėtus pinigus, dėl to, kokius asmens duomenis turi teisę reikalauti pateikti ūkio subjektas, iš kurio buvo pirkta prekė, ir ar privalu nurodytais atvejais pateikti asmens kodą.

Dėl asmens duomenų tvarkymo apimties, kai ūkio subjektas, versdamasis ūkine komercine veikla, naudoja kasos aparatą

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (Žin., 2000, Nr. 74-2262) 6.362 straipsnio 4 dalį priimtos Daiktų gražinimo ir keitimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2001 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 217 (Žin., 2001, Nr. 58-2105), (toliau – Daiktų gražinimo ir keitimo taisyklės) nustato pirkėjui parduodamų daiktų, išskyrus vaistus bei vandenį, elektros energiją, kurą ir kitas inžineriniais tinklais tiekiamas prekes, gražinimo ir keitimo tvarkos bendruosius reikalavimus.

Daiktų gražinimo ir keitimo taisyklių 6, 15, 19 punktai numato, kad prekės keičiamos ar gražinamos prekės pirkimo vietoje ar kitoje pardavėjo nurodytoje, pirkėjui patogioje vietoje. Pirkėjas pardavėjui pateikia *raštišką prašymą, kuriame nurodo prekės trūkumus ir pirkėjo pasirinktą vieną iš Taisyklių 4 punkto reikalavimų (pakeisti netinkamos kokybės prekę tinkamos kokybės preke; atitinkamai sumažinti prekės kainą; vienašališkai nutraukti pirkimo-pardavimo sutartį ir pareikalauti grąžinti už prekę sumokėtus pinigus ir kt.)*. Prie prašymo pridedamas kasos aparato kvitas ar pirkimo-pardavimo kvitas, arba kitas prekės pirkimą-pardavimą iš šio pardavėjo patvirtinantis dokumentas ir garantinis dokumentas (jeigu parduotai prekei nustatytas kokybės garantijos terminas).

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad prašyme neturi būti reikalaujama nurodyti pirkėjo asmens kodo. Prašyme gali būti prašoma nurodyti pirkėjo vardą, pavardę, kontaktinius duomenis, kurie reikalingi pardavėjui, kai, pavyzdžiui, kyla nesutarimų dėl gražinamos prekės kokybės ar išvaizdos pakeitimų, ar prekės sugadinimo ir pardavėjas turi informuoti pirkėją apie šio atvejo nagrinėjimo Valstybinėje ne maisto produktų inspekcijoje prie Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos rezultatus ar pateikti kitą informaciją pirkėjui (Daiktų gražinimo ir keitimo taisyklių 8, 17, 23 punktai).

Pavyzdys Nr. 1

Gražinant papuošalų ir aksesuarų salone pirktus nekokybiškus auskarus ir pildant raštišką prašymą grąžinti už prekę sumokėtus pinigus, neturėtų būti reikalaujama prašyme nurodyti asmens kodą ar asmens tapatybę patvirtinančio dokumento numerį.

Dėl asmens duomenų tvarkymo apimties, kai ūkio subjektas, versdamasis ūkine komercine veikla, naudojami „centrinė“ kasa

Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 6 straipsnio 5 dalį įgyvendinančios Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklės, patvirtintos 2000 m. vasario 17 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 179 (Žin., 2000, Nr. 15-398), (toliau – Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklės) reglamentuoja juridinių asmenų (išskyrus Lietuvos banką, kredito ir pašto įstaigas), užsienio juridinių asmenų filialų ir atstovybių kasos darbo organizavimo, kasos operacijų atlikimo ir įforminimo tvarką, kai jie, vykdydami ūkinę komercinę veiklą, grynuosius pinigus iš tokios veiklos priima į kasą arba išmoka iš jos.

Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklių 5 punktas numato, kad jeigu pinigai išmokami pagal kasos išlaidų orderį fiziniam asmeniui, kuris nėra to ūkio subjekto

darbuotojas, nurodomas šio fizinio asmens vardas, pavardė, paso arba kito asmens tapatybę įrodančio dokumento pavadinimas, numeris ir gyvenamoji vieta, o 6 punktą numato, kad jeigu pinigai išmokami pagal įgaliojimą, kasos išlaidų orderio tekste nurodomas (po faktiško pinigų gavėjo vardo ir pavardės) įgaliotinio vardas, pavardė, paso arba kito asmens tapatybę įrodančio dokumento pavadinimas, numeris ir gyvenamoji vieta.

Dėl asmens duomenų tvarkymo apimties, kai ūkio subjektas, versdamasis ūkine komercine veikla, naudoja pinigų priėmimo kvitus ir/arba pinigų išmokėjimo kvitus

Pinigų priėmimo ir pinigų išmokėjimo kvitų naudojimo, išrašymo ir apskaitos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005 m. rugpjūčio 12 d. įsakymu Nr. 1K-240 (Žin., 2005, Nr. 101-3771), (toliau – Pinigų priėmimo ir pinigų išmokėjimo kvitų naudojimo, išrašymo ir apskaitos taisyklės) reikalavimai privalomi visiems ūkio subjektams, Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 13 d. nutarimu Nr. 1283 (Žin., 2002, Nr. 82-3522), nustatytais atvejais pinigų priėmimo kvitus ir/arba pinigų išmokėjimo kvitus naudojantiems klientams atsiskaitant arba perkant iš asmenų prekes ir atsiskaitant su jais grynaisiais pinigais.

Pinigų priėmimo ir pinigų išmokėjimo kvitų naudojimo, išrašymo ir apskaitos taisyklių 6.8 punktą numato, kad pinigų priėmimo kvite ir pinigų išmokėjimo kvite turi būti nurodyta: kliento (pirkėjo arba prekes pristatiusio asmens) parašas, vardas ir pavardė, o klientui pageidaujant – kliento asmens kodas, gyvenamoji vieta.

Pavyzdys Nr. 2

Gintaro specialistas, veikiantis pagal verslo liudijimą, išmokėdamas grynuosius pinigus pirkėjui už šio gražintą gintaro dirbinį ir išrašydamas pinigų išmokėjimo kvitą, neturėtų privalomai prašyti pirkėjo asmens kodo. Pirkėjo asmens kodo neturėtų privalomai prašyti ir, pavyzdžiui, ekologinio ūkio sertifikata turintis ūkininkas, priimdamas gražinamą ekologišką produktą ir išmokėdamas grynuosius pinigus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, pažymėtina, kad nei gražinant sumokėtus pinigus iš kasos aparato ar pagal kasos išlaidų orderį fiziniam asmeniui, kuris nėra to ūkio subjekto darbuotojas, nei naudojant pinigų priėmimo kvitus ir/arba pinigų išmokėjimo kvitus ūkio subjektai neturėtų privalomai prašyti fizinio asmens nurodyti savo asmens kodą.